

/*quaranta, cortans/quartans, gornir/guarnir*. Lo *Coranté* pda. de Coves de Vinromà; sento *kolár* per *quallar* (= cast. *cuajar*) a Quatretonda mateix [per tot l'acompanya la ultracorrecció *o>ua*; *quartina* per *cortina* anoto a Benifairó de Valldigna; Lo *Quartijo*, 5 barri de Vilafamés = cast. *cortijo*. Tossal dels *kuartézos* < 'Cortesos' a Alcalà de la Jovada (XXXIII, 127). El *quallaico* <colladico a Lliria i a Torrent, arribant algun cop fins a la tònica no sols en el Princ. (cf. *La Quar*, art. supra) sinó també: *El Guargo* i *Mas de Guargo* a Morella; *La Guarga* a Palanques.

Els topònims formats amb CORTE són en massa, no menys en les zones de substrat mossàrab que en les del Nord: *Cortitxelles* CORTICELLAS te. Torís; *Cortes de Arenoso* i *Cortes de Pallás* en les comarques xurres; 15 *Cortes de Baza* i *C. de la Frontera* (prov. Granada i Málaga); els cpts. *Cortegana, Cortalazor, La Cortes* i tants altres, a Andalusia; en el Princ., els cpts. *Cortariu, Corsavi, Corvassill, Conorbau, Cortscastell, Quatre cortes* etc. (arts. supra). A França: *Cortambert, Courtenay, Courtevroult* ...; entre ells, els formats per combinació amb un adjectiu, en forma ben paral·lela a CORTE ROTUNDA. *Courdemanche* CORTE DOMINICA, *Courmayeur* CORTE MAJORE, *Courtisols* CORTE ACUTIORE. 25

La *Quartamijana* és ben bé un CORTE MEDIANA, situada entremig d'altres CORTES o poblacions senyoriales: Sant Mateu, La Salzadella, i Tirig.

El sentit de ROTUNDA en els nostres dos CORTE ROTUNDA és el d'un paratge amplament arrodonit, amb 30 àmbits generosos. Tema toponímic: *Vila-rodona, Mata-rodona, Camprodon, Puig-redon*. Particularment existent en top. valenciana. Amb la conservació mossàrab de ND compto 5 pdes. *La redonda* —a Vinaròs, Castellfort, Catí, Alcalà de Xivert, Aielo de Malferit—; i així mateix: *Morredondo* turó visualment rodó repetit amb el terme *un oró*, a Lluçena (*DECat.* VI, 119.26); i que sospitem fixat toponímicament pel derivat *Oruel* muntanya de renom al Sud de Jaca (17-VIII-1966). Paral·lelisme rigorós en un *Tortonda* 40 del Migjorn valencià, provinent de TURRI ROTUNDA, del qual no trobo nota concreta, però hi és molt abundós el cogn. *Tortonda*, anotat així a Albalat, Estivella, Gandia i altres dos pobles; i amb variant *Trotonda*, que es pot ressentir de la infl. de nostre 45 *Quatretonda* perquè el trobo a Oliva, Verger, Dénia i Sollana.

L'article de 1963 acaba, pp. 152-158, amb una ampla exposició de la toponímia mossàrab del Nord valencià, ordenat per fenòmens fonètics i conceptes, que 50 no ens cal repetir ací, però serà útil repassar-la, essent ben accessible.

¹ Això i altres notícies en un article de Nicolau Primitiu (*ACCV* X, 65ss.). Entre les cobles recollides per S. Guarnier (*Misc. Fabra*, 385, 391, 399), 55 *Quatretondeta* figura a diverses cobles recollides

a Benilloba, mentre que a Billeneta i Balones (més propers a Qua.), usen *Quatretonda*: «*Benimassot, Billeneta, Balones, Quatretondeta*»; «*St. Jusep de Billeneta a Santa Anna en Quatretondeta*», «*Quatretondeta* /pobra i xicotet»; però a Billeneta: «Gorga és el primer cel./*Quatretonda* el purgatori./---». M.Gadea: «en Billeneta, raboses, /*Quatretonda*, espentadors» (*Ensisam de totes erbes*).—² Amb data 4-v-1248: a Pasqual de Huete: «Paschali de Opte et Dominico de Moya com 20 populatoribus, quorum --- unus quisque 5 jovatas --- in alcheriis que dicuntur *Quartonda* et Vinuvayra», Ed. Bof. 343.13; facs. Ribera 218. En *E.T.C.* una err. tip., ben pertorbadora, canvià en «*Quatretonda*» aquesta forma tan important, que ara torno a comprovar en les dues edicions.—³ Una vaga entelèquia de N.Primitiu ja va quedar refutada en el meu article: *Quart* romànic obvi; *Laguar* arabisme clar, i ara hem donat la segura etim. aràbiga de *Onda* (supra): cap d'ells emparentat amb el nostre.—⁴ En una escriptura de 9-1-1369 on es diu que el «coll de les vinyes afronte --- carreró cap de la *quadra*» (Fº 93), l'escr. de 1381 declara que «la *Quadramigana* afronte ab lo camí de la *quadra*».

QUEIXÀS, QUEIXANS

Queixàs, municipi del Rosselló, al centre dels Aspres.

Notem que hom ha vacil·lat en la grafia d'aquest NL entre Queix- i Caix-, totes dues formes justificables fonèticament.¹

DOC. ANT. 942: «Fontem cooperta in ipso castro Cameles --- *Chexanos*» (col·l. Moreau, VI, 220, que cita del *Cart. d'Elna* f. 156); 1050: in colmitatum| Valle Asperi infra fines --- de Scti. Stephani de Prunde --- et in t.º de *Caixans*» (id., XXIV 164, procedent del *Cart. d'Elna* f. 164); 1087: «alodio que habeo in *Chexans* in Valle Asperi --- Sig. Arnaltrud» (id., XXXIV, 250, citat del *Cart. d'Elna* f. 253); 1119: Arnalli de *Chexanis* (id. XLIX, 138); 1395: *Caxas* (Alart, *Doc. Géogr.Hist.*, 28); 1525: *Chexans* (Esgl. Elna, Reg., *Hist.Lgd.* v); Ponsich (*Top.* 32) té aquests esments addicionals: 1020: ecclesia de *Kexanos*, 1271: *Quaxas*; 1403: *Quexanis*; 1406, 1408: *Quexas*; 1516: *Cayxanis*.

ETIM. Procedeix de *CASSIANU, format del NP romà CASSIUS amb el sufix -ANU, expressant pertinència de propietat,² i ben representat a França.³ Com es pot veure dels testimonis citats *Queixàs* és la continuació d'un plural *Queixanos* 942, 1050. La reducció de -ns a -s, que data de l'època medieval (noteu els exemples de 1271 *Quaxas* i 1395 *Caxas*), és característica dels parlars pirinencs del nord-est, i es reflecteja